

Vinnande tjej

[nggallery id=107]

Nioåriga Marie-Claude är stolt över att vara rom. Vi möter henne i en ny tvåspråkig barnbok. Som författarna hoppas ska stärka romska barns språk och skingra fördomar.

Text: Pernilla Rönnlid | Bild: Ann Eriksson | [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 2 2011](#)

Langosdoften anas redan några kvarter från Stora torget i Uppsala. Bredvid langosvagnen, just där gågatan fortsätter mot nordväst, stannar folk till och tittar nyfiket in i tältet som draperats med den romska flaggan, med hjulet som symboliserar romernas vandring. I tältet: en liten utställning med romska böcker och foton. En grupp finska romer sjunger i tangotakt. Det är den 8 april och romernas nationaldag.

"Me sim e Marie-Claude. Me sim injá beršéngi thaj me bešáv muřé dejása thaj dadésa thaj muřé phralésa o Marciano ándo Štokhólmo – Det är jag som är Marie-Claude. Jag är nio år och jag bor med mamma och pappa och min bror Marciano i Stockholm."

Några hundra meter bort, på Stadsbiblioteket, pratar Marie-Claude Demetri, Ramona Taikon Melker och Ann Eriksson om sin nya bok *Marie-Claude – Jekh řomaní šej – Marie-Claude – en romsk tjej* som kom ut i februari. I boken följer vi Marie-Claude Demetri från Hässelby, hennes tankar och funderingar, vardagen med skola, dans, karate och kompisar och sommaren när hon reser runt med föräldrarna och deras langosvagn.

Marie-Claude var nio när boken skrevs. Idag är hon elva och en del saker har ändrats. Nu går hon på basket istället för karate. Hon gillar att rita, dansa och hänga med kompisar. Hon tycker att det är roligt att vara lite känd, men pinsamt att behöva prata i mikrofon. Marie-Claudes kompisar har varit

avundsjuka på henne, de vill också vara med i boken.

När Marie-Claude Demetri hörde att boken skulle komma ut så skrek hon av glädje och hon skulle gärna vara med i fler böcker. Själv saknar hon böcker om romska barn och böcker skrivna på romani när hon går till biblioteket.

– Varför finns det inte på vårt språk, men på alla andra språk? säger hon.

Under ett år följde fotografen Ann Eriksson Marie-Claude Demetri och fotograferade till boken. Tillsammans med Marie-Claude och Ramona Taikon Melker, Marie-Claudes Demetris faster, valde hon sen ut vilka bilder som skulle vara med i boken och de skrev också texterna tillsammans.

– Vi ville att det skulle vara Marie-Claudes ord i boken, säger Ann Eriksson.

Idén till boken fick Ann Eriksson efter att ha gjort en bok om en nioårig flicka från Kosovo. Ann Eriksson har varit engagerad i romska frågor sen i mitten av 70-talet då hon jobbade på en fritidsgård i Rinkeby och träffade romska ungdomar. Hon har medverkat som fotograf i flera böcker om romer, bland annat *Zigenarliv* och *Nadja Taikon – Tjejen från Tanto* om Nadja Taikon, Ramona Taikon Melkers mamma, som kämpade för romers rättigheter i Sverige.

Boken är skriven på både svenska och på den romska dialekten kelderash, den största av dialekterna. Det är den första barnboken på både kelderash och svenska.

– Vi ville att boken skulle vara tvåspråkig så att romska barn lär sig både svenska och sitt modersmål kelderash bättre, säger Ramona Taikon Melker.

Med boken följer en cd-skiva så att de som är osäkra på uttalet kan lyssna.

– Det är inte så många barn som kan läsa romani längre, det är sorgligt. Språket kan ju försvinna om man inte läser, säger Ann Eriksson. Vi hoppas att det kommer ut fler tvåspråkiga böcker gjorda av romer.

Marie-Claude Demetri pratar mest svenska hemma. När hon

skriver är det också på svenska.

– Jag kan alla orden på kelderash, men stavningen är svår.

Ramona Taikon Melker föreläser om sin familjs historia och om romsk historia och kultur på skolor, bibliotek och föreningar och hon jobbar också som hemspråkslärare. Hon menar att romska föräldrar behöver ta mer ansvar när det gäller språket.

– De behöver prata mindre svenska hemma, och mer romani, så att det bevaras. Jag är jätterädd att språket försvinner. Det är språket och kulturen och traditionen som har hållit oss samman. Försvinner traditionen så försvinner identiteten.

Ann Eriksson och Ramona Taikon Melker hoppas att också barn med icke-romsk bakgrund ska läsa boken. Boken fyller en viktig funktion för att skingra fördomar.

– Många svenska barn vet inte så mycket romer, de har egentligen bara läst Katitzi, och det är viktigt att de får se hur romerna lever idag, säger Ann Eriksson.

– Det finns så mycket fördomar mot romer, att de bara lever på bidrag. Här kan de se att barnen går i skolan och föräldrarna arbetar, säger Ramona Taikon Melker.

Boken ges ut av ERG Förlag, ett nystartat romskt förlag. Från början var det meningen att ett större förslag skulle ge ut boken, men när den väl var klar så backade förlaget. I nästan två år letade Ann Eriksson och Ramona Taikon Melker efter ett förlag som ville ge ut boken innan ERG startade och kunde ge ut boken med stöd från Institutet för språk och folkminnen. Planer finns nu på att översätta *Marie-Claude – en romsk tjej* till bland annat engelska och turkiska.

Romer har ingen egen skriftlig kulturell tradition. Musik, dans och matlagning har präglat den romska kulturen, men inte litteratur, och tidigare var det inte vanligt att romer kunde läsa och skriva.

– Det har kommit de senaste 30 åren, säger Ramona Taikon Melker.

Det var först i vuxen ålder, när hon började arbeta med barn och språk och saknade material, som hon började fundera på att

det inte finns mycket litteratur för barn på romani.

Det finns några barnböcker översatta från svenska, bland annat en av böckerna om Katitzi, skriven av den svensk-romska författarinnan Katarina Taikon Langhammer. Emil i Lönneberga och Alfons Åberg finns också översatta till romani, liksom författaren Gunilla Lundgrens böcker om Tariq, en romsk pojke i Rinkeby.

Ann Eriksson och Ramona Taikon Melker har fler bokplaner.

– Vi har fått förslag om att göra en bok för småbarn 0–6 år, det tål att tänkas på, säger Ramona Taikon Melker.

Den romska litteratur för vuxna som finns idag är sagor, sånger och översättningar av några kapitel ur evangelierna. Författaren Gunilla Lundgren har gett ut några tvåspråkiga böcker. Överhuvudtaget är det ovanligt med böcker på romani som originalspråk.

– Men det kommer mer och mer, säger Ramona Taikon Melker. Det tar tid, det går sakta, men det kommer.

pernilla@ronnlid.se

ERG Förlag: info@romaniglinda.se